

Історія бджільництва – приручення бджіл



Бджолі – 54 тисячі років



- «Приручення» бджіл почалося приблизно 7 тис. років тому, коли людина стала будувати для них житла. Спершу це були глиняні горшкообразні судини, а пізніше - плетені вулики. Стародавні єгиптяни переживали почуття високої поваги до бджіл. Сім'ю бджіл вони порівнювали з державою, де королева-фараон з поштом спостерігає за солодкими приносами бджіл-рабів. Мед вони вживали не лише в їжу, а разом з воском використовували для зберігання своїх правителів після смерті. Сліди продуктів бджіл виявлені в піраміді усипальниці, побудованої 5 тис. років тому, Єгипетські папіруси свідчать про те, що з Балканських країн фараонам доставляли, поряд з іншими товарами, велику кількість меду та воску .

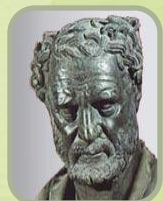
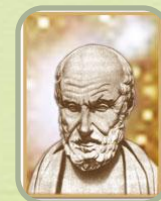




Мед поважали полководець Македонський, лікар Гіппократ, філософ Демокріт

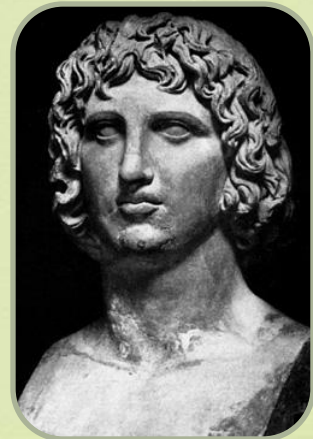


- Великий історик давнину Геродот пише, що греки і римляни обожнювали бджіл. Вони вірили в богиню Бенадіду покровительку бджіл. На деяких давньогрецьких срібних монетах часів Олександра Македонського зображувався традиційний Зевс, сидить на троні, а поруч - бджола на квітці.
- Стародавні народи вживали мед в їжу як у чистому вигляді, так і в коржах і напоях. Грецькі лікарі справедливо вважали, що мед поліпшує травлення, оберігає організм від багатьох захворювань. Рекомендації знаменитого лікаря давнину Гіппократа актуальні і в наші дні: приймати на ніч для заспокоєння 2-3 ложечки меду, розведеного у склянці теплої води. Грецький філософ Демокріт говорив, що люди взагалі можуть жити без хвороб і довше, якщо будуть «змащувати» тіло зовні оливковою олією, а зсередини медом.



Найдавніший промисел

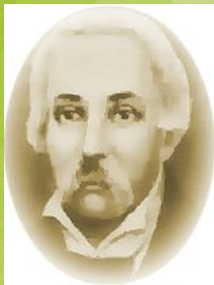
- У нашій країні бджільництво - найдавніший промисел і улюблене заняття людей, прибуткове і захоплююча справа. Як писав Геродот, в тих місцях, де ми зараз живемо, заняття бджільництвом у той час було важливою справою, а кількість бджіл настільки велика, що небезпечно було ходити по полях.
- Пізніше неперевершений співак природи Вергілій у своїх творах багато уваги приділяв дивовижне життя бджіл. Він не тільки оспівував, а й глибоко пізнав складне життя бджіл. Вергілій дав ряд практичних порад, непорушних і по наші дні.



Початок створення вуликів

- Зараз бджіл містять в дерев'яних будиночках. Але не завжди так було. Самі бджоли селилися в дуплах дерев (бортах), тому на Русі збирачів меду в лісах називали бортник.
- У багатьох народів бджіл утримували в дуплянках, кошиках, в глиняних і бронзових судинах. Незалежно від того, з чого побудований будинок бджіл, першою турботою нових поселенців є споруда стільників. Якщо бджоляр створює для них готові стільники (вощину), то вони їх охоче беруть і будують у них комірки.
- Створення в 1814 році П. І. Прокоповичем вулика зі знімними рамками, накреслила якісно новий етап у розвитку бджільництва. Відтепер людина мала можливість «заглянути» в таємниці бджолиної сім'ї, викачувати мед, при цьому зберігаючи життя бджіл, підгодовувати, лікувати їх.





Петро Прокопович (1775 – 1850) основоположник бджільництва

Народився в Україні, в селі Митченки, поблизу Батурина, де і пройшло його дитинство. В одинадцять років батьки направили його в Києво-Могилянську академію, де він вчився вісім років і отримав чудову освіту.

З 1799 року Петро Прокопович вирішує присвятити себе бджільництву і у 1808 році вже має 580 вуликів. Всі ці роки він намагається глибоко зрозуміти життя бджолиної сім'ї і вдосконалити існуючі методи пасічництва. Зокрема його обурювала варварська традиція закурювати бджіл при відборі меду.

Невтомні пошуки привели до створення у 1814 році першого у світі розбірного рамкового вулика, в якому можна було вільно оглянути сім'ю і впливати на хід її розвитку.

В цьому вулику Прокопович вперше виділив рамку в самостійну частину бджолиного житла, якою оперують сьогодні мільйони пасічників усього світу. Був зроблений визначний крок в історії бджільництва – розпочата епоха раціонального бджільництва.

Ще один його винахід – дерев'яна перегородка з отворами, через які проходили тільки робочі бджоли, дала можливість отримувати чистий мед у рамках.

Прокопович проявив не лише здібності вченого-дослідника, але і педагога. Із заснованої ним школи за 53 роки її існування вийшло понад 700 кваліфікованих пасічників. В школі вони оволодівали передовим досвідом того часу. Шкільна пасіка в 1855 році нараховувала 2542 бджолині сім'ї.

Вуликів своєї конструкції мав 6600 штук.

Його ім'ям названий Український інститут бджільництва.





Вітвіцький Микола Михайлович (1764—1853) — винахідник дзвонового вулика

- Свій найбільший винахід — багатопверховий дзвоноподібний вулик — Микола Вітвицький зробив у 1828 році в Україні. Він розробив просту у технологію догляду за бджолами. Вона передбачає утримання бджіл в надставкових вуликах, велика кількість корму протягом року, великі запаси стільників, ліквідацію слабких бджолиних сімей, кочівлю пасік, зимівлю бджіл на волі, постійне племінне поліпшення їх. Ці принципи набувають особливого значення у наш час, з розвитком промислового бджільництва. Вважав, що не може бути справжнім пасічником той, хто хоч і прочитав багато книг про бджіл, але не перевірів цього на практиці.
- Перу Вітвіцького належить багато книг по бджільництву. Найбільш відомі «Практичне бджільництво» (1835, 1842, 1845) і «Скорочена наука практичного бджільництва» (1846). У журналах і газетах ним опубліковано більше 200 оригінальних статей по бджільництву.



Василь Федотович Ващенко (1850—1918р.)- винахідник вулика-лежака



- Господарюючи на пасіці Василь Федотович випробовував нові методи ведення бджільництва, ділився своїм досвідом з іншими пасічниками. В 1878 р. він змінив конструкцію рамки. І тепер це був новий вулик-лежак конструкції Ващенко, особливістю якого була будова верхніх брусків рамок. Нові вулики конструкції Ващенко перешкоджали роїнню бджіл, легко чистилися, використовувалися як лежаки і як стояки. З часом вулик цієї конструкції знаходить визнання у багатьох пасічників, навіть широковідомих професіоналів - промисловців, хоча ім'я його творця деякий час залишалося невідоме широкому загалу пасічників.
- Василь Федотович був не тільки теоретиком, а й великим практиком. Своїми методами пасічникування, любов'ю до крилатих трудівниць, наполегливою працею і глибокими, повсякчас поповнюваними знаннями зумів бджільництво поставити на досить солідний рівень, довівши, що бджільництво є серйозною галуззю сільського господарства, яке при вмілому господарюванні даватиме значний прибуток.
- З часом В. Ф. Ващенко розширює свою пасіку до 300 вуликів і переходить на промислове виробництво меду і продуктів бджільництва.
- Василь Федотович Ващенко був організатором і учасником багатьох виставок, з'їздів бджільництва, ярмарків, вкладав свої кошти в їх організацію. Своїми знаннями і вмінням він також щедро ділився з молодими пасічниками.



Священні комахи



Здавна бджола на Україні вважається священною комахою. Це створіння і справді не може не викликати в кого цікавість, в кого здивування, в кого, навіть, страх.

Спостерігаючи за життям бджолиної сім'ї людина знаходила в ньому багато повчального і для себе. Не дивно, що в народі стільки приказок про бджолину працьовитість, рішучість, з якою вони захищають своє житло від сторонніх посягань і, звичайно ж, про мед.

- Минали часи і бджола ставала більш зрозумілою, люди почали тримати їх у саморобних житлах, поближче до свого дому. У народі вважають, що саме Зосима і Саватій навчили людей правильно утримувати свою пасіку. Саме при житті цих святих, у п'ятнадцятому столітті крилаті трудівниці почали "приручатись". Тому і не дивно, що на іконах вони зображені з різним пасічним знаряддям того часу: драбиною, вірьовкою, навіть, сокирою чи ножем.
- В минулі часи при вході на пасіку обов'язково була ікона з зображенням Зосими і Саватія, а пасічник не помолившись не починав свою працю. Це важливо і сьогодні – на пасіці нічого робити не тільки людині з брудними руками чи в брудному одязі, а і з брудними помислами на душі.

